

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului :

Pe un an 2 fi.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Dragostea străinătății.

(*) E greu să ești deasupra, biruitor, și să-ți câștigi dragostea străinătății drepte, când punându-te în fața ei ca să te judece, tu ești păcătos, ear' partea contrară nevinovată, ca mielul din poveste, căruia lupul 'i-a zis că el îi tulbură apa.

Despre acest adevăr se vor fi îndreptat mai ales și mai mult ca ori-cine altul, stăpânitorii noștri cei dela cărma Țării-Ungurești. Noi, Români, nedreptățiți, ne-am plâns lumii contra lor, și 'i-am făcut vrând-nevrând să vină și să stee cu noi față înaintea judecății ei. Și nevoiți au fost să vină, căci lumea striga aspru contra nelegiuirilor lor. Dar' cum au venit? Ca omul plin de păcate: cu gândul că *să-i cumpere pe judecători*, să-i facă să se uite printre degete cât vor pute. Și 'și-a deschis păcătosul guvern punga, și a scos bani sunători mulți și scilicicioși, și a trimis pe câțiva Unguri și Jidani prin străinătate să cumpere foile străine ca să nu ne mai apere pe noi, ci să-i copere pe ei. Au pățit-o însă Jidanii sei, căci cele mai multe foi 'i-au dat pe ușe afară, și au scris și scriu mai departe bine pentru noi. Sânt corbi albi acele foi, care primesc — *pentru bani grei* — și câte un articol din parte ungurească, căci în urma urmelor află Jidanii unguri frați de ai lor perciunați și prin alte țeri, care pentru bani se le scrie câte bune și nebune pe plac, că soarele e negru, și că noi îi asu-

prim pe Maghiari, ear' nu ei pe noi!.. Dar' astea nu trag în cumpenă. În cumpenă trag vocile ne-Jidanilor, a ne-cumperaților, cari și azi scriu pentru noi. Și spre mângăierea cetitorilor noștri, îi vestim, că și știrea dată de noi în numărul trecut, că trimisul guvernului român la Paris, ar fi fost pe la foile franceze ca să le înduplece a nu mai scrie pentru noi, a fost cu hotărâre desmintită de foile guvernului din Țeara-Românească și de însuși dl I. Lahovari, trimisul. Noi ne bucurăm de această desmintire, și-i dăm crezământ, căci prea și era din seamă afară vestea rea. Și ce ne face să credem e mai ales faptul, că foile din Paris, într'adevăr aduc încă articoli priincioși nouă și luptei noastre, și osânditori Ungurilor.

Toate foile însă, și prietene și neprietene nouă, sânt una întru a dori ca *pace* să facă odată între Români și Unguri, și dau sfaturi și unora și altora să nu se mai îndușmănească atât de mult și atât de urât. Vina, firește, spun earăși cu toatele, că nu noi, ci ei o poartă pentru relele stări de azi dela noi.

Li-se adeverește adecă apăsătorilor noștri, că e greu să ești biruitor în luptă și să câștigi dragostea lumii pentru tine, când punându-te în fața ei ca să te judece, tu ești negru de păcate ca Harapu, ear' partea contrară cruntă de sângele ce 'i-a țîșnit din rane în urma loviturilor tale păgâne.

Crâncenă dar' frumoasă!

(*) În săptămânile trecute ni-a fost dată bucuria de a vedea pe mai mulți bărbați fruntași români, aruncându-se, acolo unde privilegiu li-s'a dat, cu tot focul inimii lor de neam iubitoare, în luptă pentru dreptul și cinstea poporului din care și dinșii fac parte!

Două comitate 'si-au ținut adunările lor generale, (congregațiile), una în *Bistrița* la 11 Octomvrie n., cealaltă la *Aiud* în 27 Octomvrie.

În amândouă pe Români îi aștepta o chemare frumoasă dar' grea, de a lua în apărare în amândouă *drepturile* poporului, ear' în una mai ales *cinstea* aceluiași popor.

În *Bistrița* adunarea trecută a comitatului hotărâse ca de aci încolo lucrurile ce vin în desbatere în adunare să se propună *nu numai în limba maghiară, ci și în cea nemțească și românească*, fiind membri în adunare și locuitori în comitat mai ales *Sași și Români*. Această hotărâre o adusesse la cunoștința ministrului trebilor din lăuntru ale țerii, ear' ministrul a răspuns congregației, că el *nimicește hotărârea ei!* Dar' cei-ce în adunarea trecută întemeiați pe lege, aduseseră această hotărâre, *Români și Sași*, loviți în dreptul lor, au făcut front acestei volnice nimiciri muscălești, și au hotărât să se scrie de nou ministrului, dându-i-se noue lămuriri și protestând contra

FOIȚA.

Cu mintea, nu cu puterea!

Într'o dimineață de primăvară un Român a plecat la plug cu două vaci. Locul de arat era departe și el trebuia să treacă prin o pădure. La un desis de tufe aude ceva sgomot.

Ce să fie acolo, își gândește el, și pofitor de a ști, intră în pădure, unde vede, dragă Doamne, lucru mare: un urs se lupta cu un iepure!..

Românul, care nu mai văzuse, dar' nici nu mai auzise de așa posnă, începând a râde cu poftă.

Ursul, infuriat de așa îndrăzneală, îi zice: »Om nebun, cum cutezi tu să rzi de mine? Las' că pentru asta îți voi plăti eu; am să te mănânc pe tine cu vaci cu tot».

Românul s'a supărat tare și 'l-a rugat frumos pe urs să nu-l mănânce, dar' ursul — ba.

Văzând că nu-i scăpare, bietul om s'a rugat totuși, ca să-l lase cel puțin până de seară, că are acasă o grămadă de copii, să meargă să-și pună lucrurile în rând înainte de a muri.

Ursul s'a învoit; până de seară îl va lăsa, atunci însă de bună-seamă îl va mânca! A plecat Românul.

Ajunghind la locul de arat, supărat s'a apucat de lucru gândindu-se mereu cum oare ar pute el eși din această incurcătură?

La amcazi desprinde vacile, le dă fân, și scoțând merindea din traistă, încearcă să-și potolească și el foamea, dar' bucatele îi steteau nod în gât, nu le putea înghiți.

Într'aceea că se arată pe acolo o vulpe, care văzându-l atât de trist, se apropie și-l întrebă, că ce 'i-s'a întâmplat, poate că 'i-ar pute ea ajuta.

Bietul Român 'i-a spus din fir în pâr tot.

„Numai de atâta ești supărat? O! eu ușor te pot mântui. Eu aș pute face, ca

nu numai tu cu vacile să scapi, ci și pelea ursului să fie a ta! — Dar' cât îmi plătești?

Omul nostru s'a bucurat mult de făgăduiala vulpei, dar' era foarte sărac și nu știa ce 'i-ar pute da.

Vulpea atunci 'i-o spusă ea, că dacă îi va da zece pui de găină și un cocoș, îl va scăpa!..

Deși știa, că ceea-ce-î cere vulpea nu are, bietulom, văzându-se în așa mare strimtoare, 'i-a făgăduit.

„Bine! acum ascultă la mine“, începe vulpea. „Cătră seară, când va veni ursul la tine, eu mă bag în pădure și încep a frunzări și a face larmă. El te va întreba, că ce se aude acolo, ear' tu să-î spui că vin vânătorii. Ursul se va spăria și te va ruga să-î ascunzi undeva, ca să nu-l găsească. Tu să-î bagi în sacul acela în care ai adus fânul pentru vaci și să-î spui, că să stee acolo fără să se miște, ca să nu fie băgat în seamă. Eu apoi voi eși din pădure, și te voi întreba, că ce ai în sac. Tu să răs-

volniciei lui! Au întocmit un răspuns potrivit o comisie stând din domnii *Dr. Dem. Ciuta, D. Csalner și F. Sigmund* și l-au adus în adunare spre primire. Oamenii stăpânirii luptau nebuni ca să nu se mai răspundă ministrului, ca astfel să rămână numai dreptul limbii ungurești, — Românii și Sașii însă, ținând laolaltă și fiind mai mulți, au hotărât trimiterea răspunsului! *O învingere.*

A urmat după aceasta la rind altă scrisoare a aceluiași ministru. Inspectorul de școale din Bistrița ridicase, precum știm, pe mulți învățători Sași și Români din posturi pentru-că n'ar fi știind deajuns ungurește. Adunarea trecută a comitatului luase o hotărâre în contra acestei volniciei a inspectorului, înfruntându-l. Ministrul care supraveghează tot ce hotărăsc congregațiile, a trimis congregației bistrițene o scrisoare în care o vatămă pentru hotărârea de mai sus a ei, zicând că membrii congregației *nu sânt buni „patrioți“* (că adecă nu 'și-ar fi iubind din deajuns patria, țeara, pentru-că au îndrăsnit să dea peste nas inspectorului prea voinicos în maghiarisarea de școale). Românii și Sașii vatămați prin această vorbă a ministrului, luând scrisoarea lui la dezbateri, propun (zic că) să-i răspundă, arătându-i-se scârba lor pentru îndrăzneala lui de a trage la îndoială iubirea lor de țeară! „Congregația, zic, poate să greșească în felul de pricepere, dar' în adevărata iubire de patrie nu recunoaște că ar fi cineva naintea ei!“ Propunerea aceasta a fost și ea primită de Români și Sași, spre marea neplăcere a Ungurilor.

A doua învingere!

De aci mai departe lupta a mers mai greu pentru Români. Fiind vorba de înmulțirea solgăbiraelor în comitat, Românii se împotrivesc din toate puterile, Sașii însă se desbină unii în contra, alții pentru înmulțire! *Dr. G. Tripon* propune ca să se amâne treaba asta pe de altă-dată, până când se se poată încă

punzi, că ai fân pentru vaci. Eu nu voiu vrea să cred, și-ți voiu porunci să dai cu săcurea în sac, ca să ved' fân e? Atunci tu să iei săcurea să-l lovești în cap și să-l omori!“ ..

Apropiindu-se seara și venind ursul, a făcut așa precum îl învățase vulpea și prin aceasta a scăpat de belea.

„Nu 'ți-am spus, că așa va fi?“ îi zice vulpea la urmă. „Învăță dar', că câte-odată mai mult poți face cu mintea decât cu puterea“.

„Acum nu uita tocmeala! Mâne dimineață viu. Vezi să fie puii și cocoșul grași! — Dar' să fii acasă, căci de unde nu, are să-ți pară rău!“

Au plecat care încătrou.

Ajungând acasă, Românul a spus căsenilor întâmplarea cu ursul, a cinat bine, s'a culcat liniștit, căci de vulpe nu mult fi păsa, pentru-că învățase dela ea, că „mai mult cu mintea decât cu puterea“.

Abia se crepase de ziuă, când aude ceva la ușe.

gândi oamenii! Între alții *Dr. Ioan Pop* vorbind contra înmulțirii, zice:

„Nu e bine să tot împovorăm poporul și să nu-l răsplătim și ajutăm cu nimic!“

„Se zice că din pricina multelor prevaricații de pădure e lipsă de noi pretori. Prevaricații pot să fie, dar' nu sânt isvorite din înclinări rele ale poporului. Să nu ne uităm numai la urmări, ci și la isvorul, la pricina lor! Poporul e sărac și sărăcește grozav. Nu răutatea, ci lipsa cea nespuse de mare îl duce la abateri. Noue preturi nu vor vindeca răul!“.

„După-cum îmi șoptește sufletul meu curat, vă spun eu, că nu preturi noue îi trebuie poporului nostru, ci spriginirea școalelor și așezămintelor pe care le susține și le-a întemeiat; îi trebuie drepturi, îngăduințe și ușurarea putinței de traiu aci pe pământul agomsit de el, ca astfel ajungând la bunăstare materială și morală, să nu trebuie să mai vorbim de preturi none!“.

Și s'au urmat frecări mari. Desbinați fiind însă Sașii, partea mai mare a congregației a primit înmulțirea, și a candidat și dintre Români. Românii năcajiți strigă:

— *Noi nu primim!*

Fișpanul: Cum vă place!..

Și Românii, afară de unul, se retrag toți înștiințând recurs de nimicire! Mulți vor să mai vorbească, fișpanul însă nu le mai dă îngăduință. Larmă. Năcaz mare.

În legătură cu obiectul următor, darea de seamă a comitetului administrativ, Românii reiau și aci lupta, și prin rostul dlui *Dr. Tripon*, întreabă pe fișpan că de ce a făcut, după 7 Maiu, atâtea și atâtea năcazuri preoților, învățătorilor și cărturarilor români, călcându-le casele, căutând după lucruri închipuite? de ce a arestat și a chinuit pe mulți dintre ei? ce a aflat căutând? Ear' de n'a aflat nimic, ce răsplată se va da celor bănuți și neliniștiți?..

Fișpanul zice că asta e politică, asta nu se ține de lucrul adunării de azi, că trage cuvântul vorbitorului.

Mai mulți Români se ridică protestând și cerând voce să vorbească și ei.

Știind că e vulpea, se scoală și punându-se în mijlocul casei, începe a lătra ca căpăii.

„Ce e aceasta?“ întrebă vulpea dela ușe. „Doar' nu e căpău?“

„Ba e chiar căpău“, răspuse Românul. „Eu nu am, dar' nu știu de unde a venit aici și, uite, abia îl pot ține, să nu ese afară“.

Biata vulpe auzind de aceasta l-a rugat pe Român să-l țină măcar până va fugi ea, să n'o prindă.

După câteva minute pe când s'a deschis ușa, vulpe nu mai era. Se ascunsese în crâng și nici prin gând nu-i mai trecea să se întorcă după cei zece pui de găină și un cocoș gras!..

Românul a râs apoi una bună și a zis: „e drept, că câte-odată mai mult se poate face cu mintea decât cu puterea“.

Apoldul-de-jos, 6 Octomvrie 1894.

Nicolau Simulescu.

Fișpanul nu le dă voce. Se naște ear' larmă mare, se sună clopoțelul de liniște.

• Românii: *Protestăm! Recurăm!*

Ne fiind însă spriginți nici de Sași, n'au putut învinge.

Fiind apoi vorba ca comitatul Bistrița — Năsăud să dea și el ajutor în bani la sərbarea milleniului unguresc și a expoziției de atunci, Românii unul ca unul se pun în contra, arătând că noi n'avem de ce ne bucura de acea sərbare, când o mie de ani se împlinesc de când Ungurii au venit peste noi și de când atâtea nedreptăți ni-au făcut! Domnul *C. Deac* începe să vorbească în numele Românilor, făcând propunere de respingere a cererii de ajutorare, dar' pe la jumătate fișpanul îl întrerupe, el nu înceată, fișpanul îi ia cuvântul, el tot nu tace, atunci fișpanul e silit a închide ședința și a se împărăștia de pe la mese! Sgomot. Larmă. Ceartă mare! După câteva minute se redeschide ședința. Dl *Deac* cere cuvânt. Fișpanul zice că nu-i dă! Dl *Deac* răspunde:

„Acum nu propunerea vi-o fac. Altceva vreau să vă spun! Astfel de volnicie nu pot suferi, și decât să mai fac și alte neplăceri, deocamdată mă depărtez, dar' vă declar, că nici eu, nici noi toți nu am venit aici să vorbim ce vă place, ci să facem apărarea aceloră, cari ne-au trimis!“

Dînsul ese. Alții îi iau locul: *Dr. Tripon, Dr. Ciuta, Sim. Monda*, și susțin propunerea lui. Dar' la votare a căzut.

Vine alt obiect la rind. E vorba de alegerea de notar din *B. Joseni*, unde solgăbirul a pus cu puterea pe un Jidan, deși erau doi Români care puteau fi! Protopopul *Sim. Monda* cere nimicirea alegerii vorbind aspru și frumos contra ei.

Fișpanul: D-ta ai recurat contra alegerii, nu mai poți și aici să aperi tot partea D-tale!

Dl *Achidim Candale: Iau eu cuvânt, cer eu acest lucru!..*

Fișpanul: Și d-ta ești între recurenți, nici d-ta nu o poți face.

Poesii populare.

De pe Valea-Almașului

culese de *Vasile Dumitraș*, învățător.

Todorită! Todorită!

Fă-ți gurița linguriță

Și inima fântăniță,

Fântână cu apă rece

Câți pe lîngă tine-or trece,

Toți în drum să se oprească,

Să bea să se răcorească!..

Dragă-mi ești și te-aș lua,

Dar' mi-a spus vecină-ta,

Că te sfădești cu măta:

Că și-aseară te-au sfădit,

Până ce-ai spălat un blid.

Bade, ia-mă de 'ți-s dragă,

Nu căuta că-i lumea largă,

'Ți-i lua una urtă

Și-ți va părea lumea strîmtă.

Domnule solgăbiru,

Prinde-mi bine când mi rău,

Dr. Tripon: Susțin eu propunerea! și rog pe congregație să dea dojană aspră solgăbirului pentru volnicia sa! — La votare (solgăbirul cu pricina fiind Sas, și spriginindu-l și câțiva Sași) propunerea de dojenire a căzut, având cu trei voturi mai puțin!

Eată câteva trăsături care ne arată cum bravii noștri Bistrițeni au susținut aci o luptă crâncenă, grea de tot, învingând de două ori, și înfrânși fiind de trei ori. Dar' chiar în înfrângerea lor, ei cad ca niște *adevărați eroi!* Acelea nici nu sunt înfrângeri. 'I-a învins *puterea*, dar' *dreptatea* a lor a fost! Așa ar trebui să se poarte ai noștri toți și peste tot locul! Am vedea atunci cu ochii înaintând cauza noastră. *Curagiul ar crește*, s'ar lăți; *poticniurile s'ar rări* tot mai mult, *învingerile ar sporii* și ele, străinilor li-am insufla tot mai mult respect și frică chiar, — și mai bine ar fi de noi și de iubitul nostru neam!

Despre cea din Aiud, în numărul viitor.

Dr. Victor Mihali Metropolit al Blajului.

(+) Mai bine ca doi ani de zile sunt de când credincioșii bisericii române greco-catolice, adunați în mare sinod electoral în Blaj, au ales, după-cum prescrie legea, pe trei persoane plăcute lor, din care guvernul din Pesta avea să aștearnă Maiestății Sale Împăratului, pe unul spre întărire de Metropolit. Cei trei bărbați eșiți din urna de vot a aceluia sinod, erau toți trei niște Români buni, iubiți de noi toți, și care nu s'au făcut nici când unelte străinului, în contra neamului lor, ear' aceste însușiri de laudă și stimă pentru noi, sunt spini în ochii dușmanilor neamului nostru, căci vrednicie pentru ei este să te faci toporiște la săcurea lor!

Dacă 'mi-a fi mie bine,
Dracu s'a ruga de tine.

Sătu-i mare, popa mic,
Preoteasa numa-un pic,
Satu-i mare, fete n'are,
C'au perit de gălbinare,
Dar' ni-om duce la Bistriță
Și-om aduce de sēmēnță.

Eu-'s aci, nănașu-aci,
Pila mea de-aci perii!
Nici n'am zis că o-a luat,
Nici n'am zis că o-a lăsat,
Numai pila să 'mi-o dee,
Că n'a trebuit s'o iee.

Drăguța cea din alt sat,
Ca pânea de cumpărat,
Când o cumperi te îmbucuri,
Când o mănânci nu te saturi.

Un singur om ar fi avut de acest fel între fiii bisericii greco-catolice, și pe care ei bucuros 'l-ar fi pus în fruntea metropoliei Blajului, pe urgisitul *Szabó* dela Gherla, peste acesta însă sinodul alegător a trecut cum treci peste ori-ce netrebnic, și așa guvernul nu putea să-l numească, având drept numai pe unul din cei trei aleși.

Drept un fel de răsbunare însă, el n'a voit să întărească și să aștearnă Maiestății Sale spre denumire pe nici unul din cei aleși, ci doi ani de zile a tot trăgănat acest lucru, de unde datorința avea să-l facă cu cea mai mare grabă, în câteva săptămâni. A nădăduit guvernul că oare-care din cei trei se va duce la el și se va căciuli, se va înmuia și-i va făgădui câte toate, — dar' bravii bărbați n'au făcut-o, și acum vîzînd și el că ar fi prea mult a mai împinge lucrul înainte, a hotărît întărirea unuia: a Ilustrității Săle Episcopului dela Lugoj *Dr. Victor Mihali de Apșa.*

Cunoaștem pe Ilustritatea Sa de un bun Român, cu durere de inimă pentru neamul și biserica sa. Așa a fost din tinereța sa, așa ca bărbat, așa ca prelat. Caracter tare și cinstit. De aceea bucurie mare a stîrnit vestea numirii lui de Metropolit al Blajului la toți Românii buni, îndeosebi în sinul bisericii greco-catolice.

Ilustritatea Sa este încă în cea mai frumoasă vîrstă, abia împlinind cincizeci-și-trei de ani. Și cum e bărbat învîțat, preot evlavios și luptător cinstit dar' și hotărît pentru binele bisericii sale, mult se nădăduște și mult se așteaptă dela dînsul. Dee-i cerul tărie ca să-și poată intrupa în *faptă* toate planurile bune și frumoase ce le va fi avînd pentru biserica sa. Ne înveselim de veselia bisericii greco-catolice, și zicem și noi:

Trădească noul metropolit al Blajului!

De pe lîngă Arieș
culese de *Constantin Prața*, econom.

Bêtrănu-'s și nu-'s demult,
Da m'o mîncat năcaz mult!...
Să fi dată Dumnezeu
Ca să fi fost murit eu
Când am fost copilaș rîu;
Atunci când m'am însurat
Mai bine m'ar fi 'ngropat.
C'am lăcomit la o sută
Și mē aflaiu cu o mută,
Suta șade numărată
Muta șade zăbălată,
Eu la sută mē mai uit,
Pe ea n'o pot s'o sărut...
Frunză verde mărăcine,
Eu știu că voiu face bine,
Când a fi pe cer cam nor,
Am o poacă de topor,
Să știu că nu mai trăesc,
Iau toporu și-o lovesc,
De m'a 'ntreba cineva,
Spun c'a fost o vreme grea,
Și-a trăsînit-o pe biata!...

Din Al-Cil (comitatul Aradului.)

culese de *Petru Haiduc*, june.
Frunzuliță de pe culme,
Mult năcaz am tras pe lume.
De când sînt cam mărișor
Și tot umblu să mē 'nsor,
De când umblu a peți
Și mai tare-a năcăji.
Lesne te poți însura,
Greu te poți descununa,
Căci popa prea rîu te joară,
Socotești că te omoară,
Să nu te poți desvîli,
Pe altele a iubi.
De cât cu muieru-urită,
Mai bine c'o mână frîntă,
Mâna o poți vindeca,
Sluta n'o poți arunca!...
Frunză verde de stejar,
Mândra mea-i ca un păhar,
Albă e ca laptele,
Curată ca soarele!...

Prea nobile porniri.

(.) Ni-se învesește foarte mult sufletul și ni-se umple de încredere și curagiu, când stăm liniștiți și privim asupra câmpului nostru național, ca să vedem că oare brazda noastră falnică trasă de plugul de argint al luptătorilor naționali, s'a îngustat ea ori s'a lățit? stă acel plug în loc ori merge înainte? Și repetim, ne crește inima vîzînd că nici locului nu s'a oprit, nici mai încet s'a făcut, ci înainte merge falnicul plug, răsturnînd brazdă lată pe mîndrul ogor național spre trezirea și mărirea neamului nostru!

Prigonitorii noștri au socotit, că făcîndu-ne mari și multe procese, și aruncînd în temniță pe bravii noștri luptători din șirul întăiu, — noi cei rămași afară, de spaimă ne vom cuprinde, că tremur de frică ne va umplea, că mînilor în sine vom pune, și, fricoși, vom sta smeriți, nemișcați, morți!.. că poate ne vom lăpăda chiar de scumpii noștri, cei rușiți din mijlocul nostru, și — uitați vi vom face!...

Au nimerit însă pe deasupra țintei Măriile-Lor!

Noi nici nu ne-am înfricat, nici mînilor în sine nu le-am pus, ci pregătăm lucrurile cum se se facă înainte, și lucrăm mai departe la edificiul, al cărui temelie 'l-au pus și zidul până la un loc 'l-au ridicat înaintașii și conducătorii noștri — cel mai apropiat viitor va dovedi aceasta, — nici pe iubiții noștri întemnițați nu 'i-am uitat, și nici a le arăta dragostea noastră nu ne-am înfricat: dovadă zecile și sutele de cete de Români, cărturari și țerani ce au peregrinat și peregrinează din toate părțile la Seghedin și Vaș, și dovadă și următoarea frumoasă și nobilă pornire ce s'a pus la cale în zilele din urmă:

În Brașov s'a întocmit un comitet din d-șoarele: *Maria Steriu, Elena Stănescu, Mariana Tulia Stănescu, Victoria Branisce, Agapia Nicolau, Elena Nastasi și Marieta Ilasievici*, — care a făcut

apel (rugare) cătră toate soriorele lor, domnișoarele române din Transilvania, Ungaria și Bănat, în care, după-ce laudă pe iubiții noștri întemnițați și faptele și purtarea lor, între altele zic :

„Avem bun privilegiu, ca să arătăm simțirea inimii noastre, să arătăm măsura iubirii noastre de neam și să arătăm felul, cum știm și noi să prețuim cauza pentru care robesc conducătorii neamului nostru.

„Doamnele din România dau la sfârșitul lunii lui *Noemvrie st. v. în București o sortire (loterie) mare*, al cărei venit e dăruit pentru familiile osândiților noștri. Frumos și nobil plan. În scopul acesta ne-au scris, ca să trimitem și noi, femeile și fetele din Țeara-Ungurească ceva lucruri de vânzare.

S'ar pute ca să nu le dăm cu cea mai mare plăcere ajutor, la întreprinderea aceasta, când conducătorii neamului nostru sunt întemnițați!? Vrednicia noastră cere să o facem aceasta.

De aceea am aflat de bine să ne și adunăm îndată aici în Brașov un comitet și să apelăm pe această cale cătră toate doamnele și domnișoarele române, ca cu toatele să adune lucruri pentru acea sortire (loterie) pentru-ca sfârșitul ei să fie cât mai strălucit.

Ear' după acestea roagă pe d-șoarele române de pretutindenea, ca să se adune în comitete și să umble să adune de pe la femeile române de peste tot locul, tot felul de lucruri care pot fi vândute, și să le trimită la Brașov, de unde se vor trimite la București spre vânzare. Acolo se vor schimba în bani, cu care se vor ajuta familiile celor întemnițați, pentru care prețioșii lor capi nu mai pot munci și câștiga.

Noi îndemnăm pe iubitele noastre țerance și fice de țeran, să binevoească a lua în socotintă această rugare, și să gătească fiecare ce poate : lucruri de mână : măserițe, cămeși frumoase, ștergare, și altele, pe care să le cinstească comitetului de fete din apropiere, ori de-adreptul celor din Brașov, pentru scopul nobil spus mai sus!.

Nobil e scopul, nobili să fim și noi, să dăruim cât putem pentru reușita strălucită a lui, spre binele iubiților noștri întemnițați și spre lauda și fala noastră a tuturor!

Din Dohu

culese de *Victor Boțianu*, învățător.
Lasă, lasă, mări badiță,
Că 'mi-ai fost fără credință,
Dar' te-ajungă și pe tine,
Dorul, bade, ca pe mine,
C'am fost ruje legănată,
Fiica mamei desmerdată,
Veselă și rizețoare,
Și rumenă ca o floare,
Dragul tău m'a 'ngălbinit,
Dorul tău m'a veștejit. . .
Bade badișorul meu,
Nu te-oiu blăstema mai rău;
Da te-ajungă, bade-ajungă,
Dorul care te alungă,
Când e cerul fără stele,
Când sunt nopțile mai grele,
Pe la babe vrăjitoare,
După ierburi pe răcoare,
La strigoi între hotară,
Când e noaptea mai amară,
Și-apoi, bade badișor,
De-'i muri să mori de dor!

Avram Iancu.

Suma din numărul trecut:

1834 fl. 63 cr. și 223 lei, 50 bani. r.

Din Sibiin a fost pusă în curgere o listă de subscripție pentru *Avram Iancu*, din partea redacției «*Tribunei*» și «*Foii Poporului*», și a încurs următoarele sume dela următorii domni :

Septimiu Albini, directorul „Tribunei“ 5 fl.; George Bogdan-Duică, redactor la „Tribuna“ 5 fl.; Gustav Augustini, redactor la „Tribuna“ 5 fl.; Alexandru Dordea, redactor la „Tribuna“ 5 fl.; Tit Liviu Albini, proprietarul „Institutului Tipografic“ 5 fl.; Ioan Dolean, stud. în drept 5 fl.; Ioan Moța, teolog absolvent 5 fl.; George Moldovan, redactor la „Foaia Poporului“ 5 fl.; Dr. Petru Șpan, profesor 5 fl.; Un Sibian 5 fl.; Silvestru Moldovan, redactor 5 fl.; Basiliu Pop de Harșianu, avocat 5 fl.; Dr. Aurel Brote, directorul băncii „Transilvania“ 5 fl.; Pantaleon Lucuța 5 fl.; I. B. 5 fl.; Dr. Octavian Russu, avocat 5 fl.; Ioan Papiu, protopresbiter 5 fl.; Onoriu Tilea, inginer 5 fl.; Constantin Stezar, căpitan ces. reg. în penzie 5 fl.; Dr. Cioran, medic 5 fl.; Ionel V. Bologa 3 fl.; Demetriu Anton, negustor 3 fl.; Dr. Nic. Vecerde, avocat 3 fl.; I. V. R. N. 3 fl.; I. A. de Preda, avocat 3 fl.; d-na Constanța Pop, soție de medic 2 fl.; Dr. R. Roșca, secretar consistorial 2 fl.; Zaharie Boiu, asesor cons. 2 fl.; N. Togan, cap. gr.-cat. 2 fl.; D. Câmpian 2 fl.; George Dima, profesor 2 fl.; Elisabeta Bugarski 2 fl.; Nadásdy, negustor 2 fl.; George Ardean, hotelier 2 fl.; Ilie Cristea, student univ. 1 fl.; Stefan Paul 1 fl.; Ermil Borcea, funcționar la „Transilvania“ 1 fl.; Ioan Hannia, director seminarial 1 fl.; Dr. Ioan Stroia, profesor 1 fl.; Ioan Mihiu, presbiter 1 fl.; Tribuniu Almășescu 1 fl.; Vasile Popoviciu, cleric abs. 1 fl.; George Pop 1 fl.; E. Verzariu, funcț. de bancă 1 fl.; Il. Banciu, teol. abs. 1 fl.; Victor Em. Tordășianu, oficial consistorial 1 fl.; Gavril Hango, preot 1 fl.; Ioan Popovici, profesor 1 florin; Carol Muntean 1 fl.; P. S. 1 fl.; D. Cunțan, prof. 1 fl.; I. Gârbacea 1 fl.; I. Fodor, prof. gim. 1 fl.; O. Bărză, propr. 1 fl.; N. N. 1 fl.; d-șoara Ida Pipoș 1 fl.; M. V. 1 fl. *Suma 156 fl. v. a.*

Din Romoșel a adunat dl *Nicolae Mihailă* dela următorii :

Laurian Bercian 1 fl., Avram Mihailă 1 fl., Nicolae Mihailă 1 fl., Avram Dubles 50 cr., N. N. 1 fl., Isidor Sodor 20 cr., George Cătănică 20 cr., Toma Ciutrilă 20 cr., Ioan Zachariescu 10 cr., Avram Burte 10 cr., Vasile Mihăilesc 10 cr., Ioan Mihăilesc 5 cr., Avram Nasta 50 cr., Ioan Cătănicu al lui Nicolae 10 cr., Ioan Mihăilesc 10 cr., Vasile Nasta 10 cr., Nicolae Ianeș 10 cr., Iacob Toader 10 cr., Nicolae Simu 10 cr., Vasile Crăciunescu 10 cr., Nicolae Jidav 10 cr., Avram Janeș 5 cr., Vasile Nasta 10 cr., Avram Tănase 10 cr., Nicolae Filip 20 cr., Adam Stoica 10 cr., Ioan Paraschiv 5 cr., Avram Cătănicu 10 cr., Ioan Mihailă 20 cr., Petru Crăciunescu 40 cr., Nicolae Popescu 10 cr. *Suma 8 fl. 05 cr.*

Din Coșna și Dorna-Vatra (în Bucovina) a adunat dl *Sever Orban*, dela următorii :

Sever Orban 1 fl., Timofe Todașca 30 cr., Ilie Vasile Todașca 50 cr., Nechita

Spênul 50 cr., Precup Todașca 10 cr., Simeon D. Todașca 10 cr., George Sandu 10 cr., Toader D. Todașca 10 cr., Toader S. Todașca 10 cr., Gavriil Berila 15 cr., Niță Toloș 10 cr., Stefan I. Todașca 10 cr., Nistor Todașca 10 cr., Iacob Juga 10 cr., Larion Spênul 10 cr., Ioan Dum. Todașca 10 cr., Marcu D. Todașca 10 cr., Toader I. Todașca 10 cr., Vasile Marc Todașca 10 cr., Grigorie D. Todașca 10 cr., Ioan C. Todașca 10 cr., Nastasia Sângeorzan 10 cr., Stefan Pilug 30 cr., Ioan Marcu Todașca 30 cr., Grigorie C. Todașca 20 cr., Vasile Mitrofan 10 cr., Niță Flore 20 cr., Isak Drukman 1 fl., N. N. 40 cr., Berei Tauber 50 cr., George Dorneanul 50 cr., Ilie Nichituș 50 cr., Grigoriu Dumitru Iuga 50 cr., Vasile Deac 50 cr., Döhner 50 cr., Constantin Schmitența 1 fl., Dumitru Georgescu 1 fl., Iuliu Claus 1 fl., Meschulem Drukman 1 fl., Iacob Drukman 1 fl. Un Român 1 fl.

Suma 15 fl. 65 cr.

Din Marcoveți a adunat economul *Simion Ianăș*, dela următorii :

Simion Ianăș 1 fl., Solomia Ianăș 1 fl., Constantin Luca 50 cr., N. N. 1 fl., Iosif Adam 50 cr., Avram Moatăr 20 cr., Zosim Almajan 50 cr., Dumitru Moise 50 cr., Pavel Stoia 50 cr., W. Mihaiu 30 cr., Nistor Ogrin 40 cr.

Suma 6 fl. 40 cr.

Din Naprade a adunat dl *I. Ch. Dragomir*, preot dela următorii :

Ioan Ch. Dragomir 2 fl., Alexandru Pop 50 cr., Ana Borz 10 cr., Pavel Borz 10 cr., Vasile Botusiu 10 cr., Stefan Corde 20 cr., Marișca Cosma 10 cr., Patrițiu Precup 24 cr.

Suma 4 fl.

Suma întreagă adunată până acum :

2024 fl. 73 cr. și 223 lei, 50 bani.

T Liviu Albini, dătător de samă.

Coruri țerănești.

În mijlocul grijilor zilnice, sub povara grelelor sarcini, omul muncitor vrea să aibă și el plăceri și petrecere, când să mai uite și el pe o clipită de multele năcazuri.

Unul dintre cele mai potrivite mijloace spre acest scop este *indeletnicirea cu cărți frumoase*, din cari înveți și înțelegi rînduelile lumii, scopul vieții tale; știi să prețuești virtuțile sufletului și frumoasele porniri ale inimii. Și în acestea un suflet străduitor spre bine și frumos, află plăcere, află petrecere de vreme. . .

Un alt mijloc potrivit, prin care îți mai încălzești sufletul și inima 'ți-o înseninezi, este și *musica sau cântarea*.

Simte tot omul, că în cântare e ceva plăcut, ce sufletul 'ți-l îndalcește; e un graiu viu ce-'ți vorbește de plăceri și suferințe, de bucurie, iubire și pace. Aproape nimic n'are o așa de puternică înrîurire asupra stării sufletului nostru ca și cântarea.

Pilde din toate timpurile ni-o dovedesc.

În credința vechilor Romani aflăm d. p. *Sirenele*, zeițe de mare, cari locuiau în apă în apropierea stâncelor, și când luntrașii treceau pe acolo începeau să cânte frumos și înduioșător, chemându-'i să se apropie. Ear' acestia, deși știau că apropiându-se se lovesc de stâncă și per, nu puteau de loc să se împotrivescă farmecului cântării, și atrași de el, vrând-nevrând se duceau aproape, tot mai aproape, până când loviți de stânci se cufundau în valuri...

Dar' cântarea are înfrurire chiar și asupra animalelor. Ariciul începe să joace dacă aude sunet de vioară; ear' *Indienii* (un popor din Răsărit) cu sunet de fluiet știu să scoată șerpilor cei veninoși din găuri afară, unde încep să joace și ei și pot prinde, atâta se îmblânzesc...

Și dacă cântarea sau muzica poate să aibă așa mare înfrurire asupra animalelor, cu cât mai mare are și trebuie să aibă asupra oamenilor cu suflet, și mai cu simț ca animalele! Este însă între oameni deosebire în privința simțului musical (priceperii cântării), sunt cărorora le place mai mult, și alții cărorora mai puțin cântarea. Aceia însă cărorora nu le place de loc sunt foarte rari.

Deosebirea aceasta este și între popoare. La un popor e dezvoltată mai mult, la altul mai puțin muzica, dar' muzică are fiecare popor.

Românului îi place dela fire cântarea. Dacă tristețea îl ajunge sau dacă e vesel, el cântă; își cântă durerile, își cântă bucuria. Timpuri grele au trecut pe de-asupra capului seu, dar' el s'a mângâiat că 'și-a putut vârsa năcazul în frumoasele sale *doine*, pe cari le cânta cu atâta înduioșare; ear' când îi mergea bine (puțină parte a avut de asta) cânta și atunci, cânta *hori* vesele; și când timpuri glorioase a trăit, când brațele sale înfrângeau pe dușman, cânta și atunci, cântări însuflețitoare, *cântări vitejești*. Așa e Românul din fire.

Puține popoare au o muzică atât de frumoasă cum are Românul, plină de simț, plină de frumusețe. *Doinele* ciobanului dela munte, pe care le cântă în fluiet păzând oile la lună, au ajuns vestite. Ele sunt cântate de cântăreți vestiți și ascultate cu drag de cei mai mari pricepători de cântări. Și ca aceste cântări să fie cunoscute și cântate pe tot locul, ele se scriu *po note*, cu anumite semne pe hârtie, însemnându-se unde trebuie să înalți și unde se cufunzi vocea, ca astfel după acele semne să poți cânta chiar și dacă nu ai mai auzit nici-odată cântarea cutare. Și ca cântarea să fie mai frumoasă, se întovărășesc mai mulți cântăreți cu voci diferite (mai subțiri și mai adânci) pe cari însă le potrivesc așa ca ele să conglăsuească. Un pricepător de muzică le spune apoi care cum are să cânte, ca să conglăsuească vocile și cântarea să fie

frumoasă. Aceste tovarășii de cântăreți se numesc *coruri*.

Românii și cu deosebire țeranii români au încă foarte puține coruri de cântări; mulțumită însă hărniciei și zelului unor preoți și învățători, începem să avem și noi coruri țărănești de cântări, în care între flăcăii și fetele din sat și sub conducerea învățătorului sau a altui pricepător de muzică, învață cântări frumoase, naționale, își desfășează sufletul, și-și încălzesc inima.

Corurile de cântări au însă și alt folos tot atât de prețios. Ele servesc de privilegiu ca sătenii să se adune la un loc, și în loc să facă alte lucruri netrebnice ori chiar stricătioase, își petrec timpul cu asemenea lucruri frumoase cum este *învățarea cântărilor românești, prin care se desvoltă mai tare și simțul național!* Din sate, pe unde sunt atari coruri, aflăm că cârcămele sunt goale, femeile nu mai stau flecărind pe la vecine și pe stradă, ci se adună în fiecare seară și cu deosebire în sările lungi de iarnă, la școală, ear' învățătorul îi învață cântările și după-ce au sfârșit le cetește și le spune lucruri frumoase. Și în satele acestea oamenii sunt toți însuflețiți, toți sunt harnici și buni Români!

După atâtea foloase ce vedem că aduc aceste coruri, nu putem din destul să-i indemnăm cu toată dragostea pe iubii nostri țerani să formeze *coruri* mai în fiecare sat, și să-l roage pe învățătorul lor dacă acesta e pricepător de cântări, să-i conducă! Nimic mai frumos, nimic mai folositor nu putem recomanda țeranilor nostri, cu care să-și petreacă timpul după osteneala muncii de zi și din mijlocul grelelor sarcini ale traiului zilnic, ca și cu această frumoasă și dulce ocupațiune, cu cântarea! Dee Dumnezeu ca în scurtă vreme să auzim de sute și sute de coruri de țerani întemeiate, și isprăvi frumoase făcând! Fraților! Unde aveți un învățător harnic și pricepător în ale muzicii: adunați-vă în giurul lui și cântați cu el!.. a.

SCRISORI.

Adunare de învățători.

Telecuș, 26 Oct. 1894.

Onorate dle redactor!

Adunarea I. de toamnă din anul școl. 1894/95 a reuniunii inv. rom. gr.-or. din despărțământul *Peștișului*, cercul *Oradea-mare*, s'a ținut în *Telecuș* la 13/25 Octomvrie.

La oarele 11 a. m. fiind adunați membrii reuniunii în număr de ajuns, președintele *Avram Igna* prin o cuvântare potrivită declară adunarea de deschisă. Urmează apoi încassarea taxelor. Într'aceea sosește și *Teodor Filip*. Adunarea îl salută prin ridicare și urări de „să trăiască“. După raportul cassarului și bibliotecarului se cetește de cătră președinte o scrisoare sosită dela dl *Iuliu Vuia*, inv. în *B.-Comloș*, pentru a 'i-se da din fondul reu-

niunii un ajutor la tipărirea cărții sale *»Istoria școalelor române«*.

Adunarea lauda întreprinderea domnului inv. *I. Vuia*, și pentru a pute da un ajutor tinărul inv. *Petru Cipou*, propune ca să 'i-se voteze și din cassa reuniunii cât se va pute, dar' să se deschidă și o colectă pentru dînsul. Propunerea a fost primită, votându-se 3 fl. din cassa reuniunii, 2 din bibliotecă, și deschizându-se apoi și colecta la care a contribuit fiecare după putință. Cu trimiterea banilor adunarea însărcinează pe președinte. După acestea urmează cetirea lucrării *»Predarea practică a bucăților de cetire«*, de învățătorul *Petru Cipou*. Dînsul a ținut o frumoasă vorbire, în care arată marea însemnătate a cetitului într'u cultivarea unui popor etc. Lucrarea a fost întocmită și predată bine și ascultată cu mare luare aminte.

După aceasta urmează *»Grija inv. de sănătatea școlarilor«*, discuțiune ținută de președintele reuniunii *Avram Igna*, care a fost și ea ascultată cu plăcere. Au urmat propunerile.

Învățătorul *Petru Cipou* face propunerea și roagă pe învățători ca să-și dea fiecare silința a îndemna pe popor ca să aboneze *»Foaia Poporului«*, ca o foaie populară, care a intrat hotărâtă în lupta pentru cauzele drepte ale națiunii române, și apără școalele profesionale române ca o foaie ce arată poporului într'un limbaj popular ce are să facă pentru deșteptarea și luminarea sa, arătând și chipul cum va pute abona foaia.

Să se deprindă poporul la cetit de foi, că nici-când să nu uite oamenii a ceti, precum se întâmplă aceasta dacă eșind din școală, tinărul nu mai are ce lua în mână.

După acestea președintele mulțumind domnului protopop pentru osteneala de-a fi venit la adunare, declară adunarea de închisă. A urmat și un prânz, în două locuri, apoi ne-am despărțit fiecare la ale sale.

Unul din cei de față.

Raritate.

Orman, la 25 Oct. 1894.

Români bravi și buni, mulțumită bunului D-zeu, avem foarte mulți, și dee D-zeu să se înmulțească, — dar' Unguri cumiști: asta e raritate, sunt corbi albi! De aceea e oarecum mirare când auzi că se află undeva, cum auzim că s'au aflat câțiva în Orman. Eată ce ni-se scrie: Stimate dle redactor!

O știre îmbucurătoare îți voi împărtăși din giurul *Gherlei*, de unde nu se mai aude nimica, pare-că nu este lume și oameni în ea. În comuna noastră *Orman* era să se facă școală de stat, căci așa a fost gândul celor dela cărmă. Spre scopul înțelegerii și hotărării s'a pus ziua de 22 Oct. st. n., în care zi a și venit „inspectorul“ cel mare, pretorul și notarul. Eram tare îngrijat, căci între membrii comunei erau și Unguri, apoi mă temeam că pe membrii români îi vor duce pe căi rătăcite ca și de altă-dată. Preotul reformat dete poruncă Ungurașilor lui că sub pedeapsă de 5 fl. v. a. va căde fiecare, care nu va merge să strige ca să le facă școală. Membrii unguri însă văzând bag' seamă și ei, că lucrul ce va să se facă nu-i cu cale, nu au luat parte, ungurimea încă nu a avut nici o voce, mai cu seamă pentru-că în noaptea de 15 Octomvrie la cel mai de cinste dintre ei 'i-a trăsnet șura din care apoi a ars tot ce a avut adunat la casă, și cu mare greu Românii 'i-au scăpat celelalte edificii de nu au ars. Mulțumită li-a fost că preotul

reformat a zis solgăbirului, că la Români li-a părut bine de întâmplarea aceasta înspăimântătoare. Așa în adunare și Ungurii și Românii au strigat că nu le trebuie școală de stat. Bine s'a purtat și judele comunei, așa ar trebui să se poarte și cu alegerile de deputat la cari până acum ni-a făcut rușine.

Văzând Măriile Lor că n'au putut isprăvi nimica, s'au dus dela noi măhniți; ear' doi Unguri și vre-o câțiva Români s'au ospătat bine, poftindu-le ca în tot locul să o pățască așa. Mare năcaz li-a făcut dl *Corneliu Barcian*, jurist, care li-a spus-o în față, că *Românul numai ca Român vrea să trădească!* Noi însă așa zicem: Până-i lumea din noi Românii *Ormaneni*, Unguri nu aveți să faceți!

Un econom.

Alegere de notar.

Galșa (com. Aradului), 1 Noemvrie 1894.

Stimate dle redactor!

Cu durere de inimă Vă scriu aceste șire, pe care Vă rog să aveți bunătate a le publica în „Foaia Poporului“, ca dovadă de chipul cum stăpânirea ungurească ține seamă de dorința poporului nostru românesc.

Comunele *Galșa* și *Măsca* sunt locuite aproape numai de Români. Pe 23 Octomvrie era pusă zi de alegere de notar. În numita zi vine fibirul în Galșa, unde erau adunați membrii comitetului celor două comune, și ne spune că are drept dintre concurenți să candideze pe cine vrè el. Erau 10 concurenți, dintre cari trei Români, doi Nemți și cinci Unguri. Când noi așteptam cu sete doar' va candida barem pe unul din cei trei Români, eată auzim că candidează dintre Nemți și Unguri, dar' dintre Români nici pe unul! La aceasta se împotrivesc bravul nostru învățător *Iuliu Groșorean* și zice fibirului, că ar trebui să candideze și dintre Români barem unul, și că ar fi și lipsă aici de un notar Român, dar' fibirul, care de altcum e om foarte de treabă, avea însă bag'seamă poruncă dela mai marii sei ca să nu ne candideze Român, nu a luat în socoteală dorința noastră, căci știa bine că dacă va fi Român *candidat*, va fi și ales. Noi văzându-ne strimtorați, ne-am cerut dela fibirul termin de cinci minute de sfătuire, și retrăgându-ne în altă chilie, membrii alor amândouă comune (Români) și sfătuindu-ne că să votăm ori nu, fiindcă nu avem Român candidat, ne-am hotărât ca după intrare să mai cerem încă odată ca și un Român să fie candidat, ear' dacă nu ni-se va candida, să votăm și atunci, căci de nu vom vota, atunci căpătăm de notar tocmai pe acela pe care noi nu-l vrem (un Ungur *Török János*) și aceasta ar fi mare pagubă pentru amândouă comunele, ci am zis că nici noi să nu facem voea domnilor, dacă nici ei nu o fac pe a noastră, și să alegem pe Neamț, nu pe Ungur. Așa s'a și întâmplat. A eșit ales Neamțul *Bleiczeffer Josef*, căpătând 21 de voturi și *Török* 6. Cu durere scriu aceste șire că nu am căpătat Român candidat, dar' de altă parte mă bucur de buna înțelegere ce a fost între Români, comitetul dela *Galșa* și *Măsca*, căci au fost toți ca unul și au răsturnat treaba întocmită de cei dela stăpânire, căci pe unde mergeai nu auziai alta decât că la Galșa *Török* și *Török* va fi notar, căci îl părătesc cei dela putere, însă acuma vèd și ei că nu în tot locul pot să isbutească căci la noi au căpătat peste ghiare.

Un membru al comitetului.

Mai nou.

Dr. V. Lucaciu — bolnav!

Foi a sosit în Sibiu știrea întristătoare, că iubitul nostru Dr. Vasile Lucaciu, de mai multe zile a căzut la pat bolnav de frigurile numite «ișias». Numai chinina (chininul) ce 'i-se dă, îi mai stempără febrintelile mari ce le are. Medicul îl cercetează.

Dorim din inimă, și cu noi toată suflarea românească, grabnică reînșănătoșare bravului nostru erou național!

CRONICĂ.

Liturgie pentru scumpulii întemnițați au dat în 9 Septemvrie a. c. *Ana Pop*, *Maria Pop* a lui *Emanoil*, *Maria Tecariu* și *Nastasia Moholea*, fiecare câte una, în biserica din *Ormand* (lângă Gherla), și au de gând să mai dee în vre-o 4 Dumineci încă! Creștine și Române brave!

Declarație. În numărul 41 al „*Foii Poporului*“ am dat la posta redacției un răspuns la adresa domnilor „*I. C.* și „*A. C.*“ în *Neagra*, în care li-am spus că nu putem publica poezia domniei-lor, prin care batjocoriau pe o fată, punându-i în versuri chiar numele ei întreg. Drept răspuns la acea postă redacțională am primit dela domnia *Alexandru Candrea*, învățător și *Ilarie Candrea*, june, o scrisoare, în care ne roagă să lămurim treaba cu răspunsul, căci în *Neagra* numai d-lor sunt cu nume ce se încep cu acele litere și n'ar dori să fie bănuți de autori ai poeziei batjocoritoare respinsă de noi. Din parte-ne declarăm la aceasta, că nu domnia *Alexandru* și *Ilarie Candrea* ni-au trimis acea poezie, ci un alt-cineva, care se obraznicise însă a pune numele acestor doi domni sub poezia cu pricina, voind să ne tragă și pe noi și pe dînșii pe sfoară. Era cu totul o altă scrisoare și nu cea a domnilor *Alexandru* și *Ilarie Candrea*.

Sărbare de 100 ani! În 21 Noemvrie st. v. a. c. se împlinesc o sută de ani dela zidirea sfintei biserici române gr.-or. din *Cojocna*; și din acest privilegiu sinodul parochial ordinar a hotărât a sërba acea zi cu pompă cuviincioasă.

În temniță. Din *Sighișoara* ni-se scrie că domnul *Patricie Pintea junior*, învățătorul român greco-oriental de acolo, a intrat în temnița ordinară de acolo pentru a-și face osânda de trei zile. Eată pentru-ce stă bravul învățător închis: Domnul *Pintea* după procesul „*Memorandului*“, în una din zile purta pe piept o pantlică *tricolor* românesc. Pentru asta a fost tîrit la poliție și ascultat și pedepsit cu 25 fl. pedeapsă în bani sau 3 zile temniță. Bravul învățător a zis: „*De-aș ave bani cât de mulți, nu 'i-aș plăti, căci avem noi scopuri cu mult mai nobile pentru care se ne dăm banii, ca Monumentul lui Iancu, și altele... Mai bine stau în temniță!*“ Brav învățător!

Pentru biserica din Cebea, în urma apelului comitetului parochial de acolo, publicat și de noi, au încurs la mâna dlui *Dr. Pavel Opișă*, profesor în *Brad*, însărcinat cu îngrijirea sumelor ce vor veni, până acum următoarele liste: Lista nr. 1 din *Crisior* cu 10 fl., adunați de dl preot *Ioan*

Perian; lista nr. 2 din *Cebea* cu 120 fl., adunați de dl preot *I. Furca*; lista nr. 3 din *Brad* cu 23 fl., adunați de dl profesor *Dr. P. Opișă*; lista nr. 7 din *Mihăleni* cu 3 fl. 70 cr., adunați de dl notar *Aug. Onișiu*; lista nr. 34 din *Hălmagiu* cu 13 fl. 40 cr., adunați de dl învățător *Nic. Foldea*; lista nr. 60 din *Făget* cu 6 fl., adunați de dl protopresbiter *Seb. Olariu*; lista nr. 78 din *Seliște* cu 35 fl. 50 cr., adunați de dl notar *Nic. Henția*; lista nr. 80 din *Seliște* cu 24 fl., adunați de dl protopop *Dr. Nicolau Maier*; lista nr. 94 din *Boița* cu 10 fl. 50 cr., adunați de domnul notar *P. Indrieș*; dela domnul *Dr. R. Roșca* 1 fl. Suma: 247 fl. 10 cr. Mulțumindu-se dăruitorilor și adunătorilor cu o cale sunt rugați toți domni ce mai au liste să binevoască a le trimite în grabă, biserica având mare lipsă de bani pentru sfîrșirea lucrărilor! *Dr. Pavel Opișă*, dătător de seamă.

Mulțumită. Economii: *Teodor Cipou* și mama sa *Ana* născută *Bandula* din *Luncșoara*, au dăruit sfintei biserici gr.-or. din *Luncșoara* restignirea Domnului nostru *Isus Christos* în preț de 50 fl. v. a., deasemenea *Florian Pețiu* al lui *Teodor* a dăruit sfintei biserici un rînd de vestminte frumoase în preț de 65 fl. v. a. Acum de curînd a mai cumpărat pe seama sfintei biserici *Simeon Boticiu* al *Onului* un rînd de vestminte în preț de 70 fl. v. a. Ear' *Sinza Rob* a cumpărat și legat niște cărți bisericesti, precum și cădelnița din averea ei proprie câștigată ca servitoare, toate în preț cam de 25 fl. v. a. Fapte de laudă acestea, pentru care rugăm și pe această cale pe creștinii dăruitori să primească mulțumita comitetului parochial, precum și a întreg poporului credincios! Dee Dumnezeu, ca frumoasa lor pildă mulți urmași să afe și pretutindenea! *Luncșoara*, 1 Noemvrie 1894. *Petru Cipou*, inv. și notar com. parochial.

POSTA REDACȚIEI.

D-sale *Ioan Roșu* în *Ciacova*. Din poeziile trimise vom alege și publica pe cele bune. Cât despre cealaltă treabă, cu părere de rău, dar' nu avem loc.

D-sale *Vasile Russ* în *Cioara-de-sus*. Știrile ce ni-le trimiți adevărat că sînt grave. Și noi n'am întârziat a le publica. Dar' te întrebăm: Pentru toate acele urte purtări ați făcut D-Voastră arătare la consistor vre-odată? Dacă ați făcut și consistorul n'a luat măsurile de lipsă, atunci publicăm. Altfel binevoiti a Vè plînge ântăiu acolo! Și pare că ne spui prea mult. Ar fi oamenii din *Cioara* prea slabi dacă ei ar suferi atîta și ar părăsi chiar comuna din pricina — preotului! Lămurește-ne.

Domnului *Dr. P. Opișă*, profesor în *Brad*. Fiind foaia noastră foarte ocupată cu publicarea listelor pentru monumentul lui *Iancu*, binevoește a scusa că dăm numai raport sumar. Credem a fi de ajuns dacă s'a publicat întregă lista în „*Tribuna*“.

D-sale *C. Pașa* în *Brăzești*. Poezia cătră martiri am trimis-o de-adreptul lor spre vedere, dar' nu nu o putem și publica.

Domnului *Vas. Dumitraș*, învățător în *P.-S. Mîhaiu*. Trimite, dar' numai foarte pe ales și puține deodată. Pe rînd, în fiecare lună odată, — mai mult nu 'ți-am pute făgădui că-ți publicăm. Cât pentru dialoge pentru băieți, nu cunoaștem potrivite.

Domnului *I. H.* în *Ofenbaia*. Doina de care vorbești, nu a ajuns la noi!

D-sale *George Ungurean* în *Mărgău*. Am primit. Îți mulțumim. Vom folosi tot ce va fi bun.

D-sale *P.-u.*, inv. în *L. Cura lui Kneipp* o poți căpăta, ca ori-și-ce altă carte, dela „*Institutul tipografic*“ din *Sibiu*. Trimite 2 fl. 10 cr. și o vei primi recomandată acasă! Din poezii vom folosi ce se va pute.

Proprietar și editor: **T. Liviu Albini**.
Pentru redacție, în lipsa dlui *Ioan Russu Șirianu*,
răspunzător: **George Moldovan**.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Călbeaza.

Călbeaza este o boală destul de cunoscută și de temută de economii nostri de oi. În anumite timpuri și în anumite locuri turmele de oi sunt mai ales bătute de ea și economii suferă din pricina ei pagube destul de însemnate. La vite boala aceasta o întâlnim numai ici colea și numai arare-ori. Noatinii și mioarele însă pătimesc de ea mai ales, oile mai bătrâne mai puțin. Molipsirea turmei prin călbează se arată prin aceea, că oile perd vioiciunea de mai înainte și roșeața pelițelor subțiri, așa numite „mucoase“, ceea-ce se cunoaște mai ales la gingini (gingei) și la ochi, apoi slăbesc din ce în ce tot mai tare, capătă umflături „idropice“ (de boala apei) la pânțele și în urmă creapă.

Tăind o oaie crepată și cercetându-și mai ales ficatul (maiul), aflăm canalurile (țevile, vasele), prin care *fierea* se alege și se scurge în beșica cu fiere, lărgite și cu părții îngrășați, ear' în un fel de căsulii (capsule) cu părții văroși mișună niște *vermuleți lați*, galbini, pe când miezul (carnea) ficatului e ca și secat.

Ficatul este o parte a trupului de mare însemnătate pentru viața și sănătatea unei vieții. În nenumărate ghiundurile (gâlcii), el pregătește din sângele ce trece printr'insul, materia curgătoare verzie și cu gust amar, cunoscută sub numirea de *fiere*. Prin țevi subțirele toată *fierea* se adună în o beșică, ear' din această beșică se scurge prin o altă țevă în maț, unde el ese din stomac (rînză). Aici *fierea* se amestecă cu cirul pregătit în rînză din nutrețul mâncat și face să se mistue mai ales materiile grase, care în cățățimi mai mici sau mai mari se află aproape în fiecare nutreț. Este dar' ușor de înțeles că, nefiind ficatul în stare să pregătească *fierea*, nici mistuirea nu se poate face cum trebuie, prin urmare nici sângele nu primește din hrană puterea trebuincioasă și, fiind sângele fără putere, trebuie să pătimească trupul întreg.

Vermuleții, care cășunează boala călbezirii sunt de două feluri: unii mai mari, cu trup oval, lătareț, cam de 3 cm. de lungi, purtând numeroase ridicături ghimpoase, alții mai mici, cu trupul de forma unei lănci, dar' numai cam de 1 cm. de lungi. Și unii și alții au la un capăt al trupului un disc muscular, care se poate lărgi și aduna, lucrând ca un sbanț sau sugătoare, ear' pe burtă un al doilea disc de același fel. În mijlocul și în fundul discului dintăiu se află deschizătura gurii, care duce în înghițitoare și de aci în stomacul de forma

unui sac. Cine a văzut vr'o lipitoare, și va face ușor închipuire despre felul și forma discurilor sugătoare.

Dela aceste discuri, care s'au asemănat cu două guri, le-au dat învetații vermilor de călbează numirea de „*Distomum*“, adică: cel cu două guri; anume la cel mai mare „*Distomum hepaticum*“, la cel mai mic „*Distomum lanceolatum*“.

Felul cum se desvoaltă și se sporesc vermi de călbează, nu e încă cunoscut pe deplin; se știe însă cum se întâmplă aceasta la alți vermi, de aproape înrudiți, și astfel se dă cu socoteala, că și ei tot cam așa se vor desvolta și sporii. Ear' lucrul acesta se face în un fel cu totul tot minunat, precum ne vom începe a-l arăta în cele următoare:

1. În lăuntrul vermilor de călbează se produc o mulțime de ouă, foarte măruntă care, ouate, trec în fiere, cu fierea în maț, și de aici prin excremente (balegă) în afară. Din ouăle căzute mai ales la locuri umede și apătoase es în scurtă vreme niște feți (embrioni) foarte mici, golași sau înzestrați de giur împregiur cu niște adașuri subțiri, fireose și mișcătoare (vibrile). Acestia nu seamănă de loc cu părinții lor, nici cât privește forma, nici cât privește părțile lăuntrice. 2. După câtăva vreme ei își caută vr'o vietate de apă (melci de apă, raci mici, broaște ș. c. l.), de care se află destule prin locuri moiștoase și băltoase, și intră în trupul lor. Aici cresc, preschimbându-se în un fel de *fulceluțe* simple sau crăcoase, din cuprinsul cărora iau naștere un fel de vermuleți (larve, asemenea omidelor) lungureți, cilindrici, la un cap cu un ghimpe, la celalalt cu o coadă lungă vibratilă. Acesti pui noi seamănă cu vermi de călbează și prin alcătuirea lor lăuntrică, lipsindu-le numai părțile, care produc ouăle și puii. La această nouă prăsilă de vermuleți, ce și-au luat naștere în numitele vietăți de apă, învetații le zic „*cercarii*“. 3. Când cercariile ajung la deplină desvoltare, sparg părții fulceilor, es în afară și înțând câtăva vreme prin apă, pătrund în vre-o altă vietate de apă, sau se atîrnă de fire de iarbă. Aici perzându-și coada cea mișcătoare, se îmbracă cu o coajă văroasă, închi-ă de toate părțile (cistă) și rămân astfel, asemenea păpușilor („*chrisalidelor*“) desvoltate din omide, la părere fără viață, până-ce nu ajung, fie cu trupul vietății în care se află, fie cu firele de iarbă, de care s'au atîrnat, în *stomacul* altei vietăți, care a ros melcul, vermele, larva de insect, racul, peștele, iarba. În *stomacul* noului ospetar se topește părțile văros al cistei și din ea es puii (vermuleții) care, ajungând în maț, trec de aici în vine și din vine, prin curgerea sângelui, în ficat, sau alt loc unde, ajungând la deplina desvoltare, se

fac pe deplin earăși călbeaza cu trupul lătareț, foios cu cele două discuri sugătoare.

Înțelegem acum pentru-ce oile se pot molipsi de călbează, dacă pasc iarbă umedă de rouă sau din locuri moiștoase sau dacă se adapă cu apă din bălți, băltoace ori șanțuri cu apă stătută. Primejdia molipsirii e mai mare de prin Iulie până toamna, și mai ales când încep nopțile reci și cade bruma. Odată ajunsă sēmēnța de călbează în turmă, e cu neputință să o nimicim, pentru-că, neștiind anumit, când a intrat în *stomacul* oii, nu putem întreprinde nimic împotriva ei, ear' după-ce a trecut din *stomac* în sânge, și din sânge în ficat, nu avem nici un mijloc, cu care am pute străbate până acolo, ca să le stîrpicim.

Nu rămâne dar' decât să fim cu preîngrijire, ca oile să nu pască în timpul amintit, pe locuri moiștoase și să nu se adape cu apă din moiști și bălți. Dacă cu toate acestea avem bănuială, că se vor fi molipsit, și pierderea vioiciunii, slăbirea și înălbirea peilor mucoase ne vor adevări bănuiala, trebuie să venim în ajutor oilor prin hrană mai bună și mai cu îmbelșugare, la care se adaugă, spre mai mare întărire, rădăcină de „*abligeană*“ (calmus), boabe de „*ienupăr*“ (jneapăn) și săruri în care se află fer, precum e „*calaicanul*“ sau „*galisca*“. O rețetă, după care se pot pregăti aceste adașuri întăritoare, este: 12 decagrame de pelin, tot atâta rădăcină de „*abligeană*“ pisată, 6 decagrame sare și tot atâta „*chinoros*“, 1½ decagram oleiu de „*terpentină*“ care se amestecă bine laolaltă și din această amestecătură se dă fiecărei oi câte o a 20-a parte, dimineța și seara, cu puțină urlueală. Altă rețetă este: 6 decagrame de „*calaican*“, 1 chlg. de pelin și 1 chlg. de praf de rădăcină de „*abligeană*“, se amestecă cu urluală, dându-se oilor să lingă. Aceasta ajunge la 100 capete. Sau 1½ decagram de „*calaican*“ se topește în 1½ litră de apă și din aceasta se dă fiecărei oi 3—6 linguri pe zi. Toate acestea nu au de scop să nimicească sēmēnța de călbează, ci să facă oilor poftă mai mare de mâncare, ca așa întărite să poată trece mai cu înlesnire peste primejdie.

(Vaf.)

Dr. Barcianu.

Mijloc de a împedea scârțăirea încălțăminteii

Sunt destui oameni, care umblă de-a fala cu cisme sau călțuni, care scârțăie. Sunt earăși mulți alții, cărora nu le vine la socoteală scârțăitura adese supărăcioasă. Cel mai sigur mijloc de a împedea scârțăirea este ungerea tălpilor cu oleiu (oleiu, uleu) fert de in. Cerend trebuința, ungerea se repetă. Un folos datorit ungerii mai e, că sporește trăinicia tălpilor.

de sămănat, sistem Sack, și pe lângă tăvăligul și triorul de cernut grâu: o *mașină de mână de sămănat* și o *săpătoare de cucuruz*, sistem Planet. Prețul mașinilor se urcă la suma de 545 fl. 31 cr. Această tovărășie a plănuț procurarea unei *mașini de secerat* și alta de *imblătit*.

Tovărășia din *Lancrăm* a adaus și ea la mașinile cumpărate, mai multe unelte economice, de mai puțină valoare.

Tovărășia din *Gurariului*, stătătoare din 15 membri, încă la începutul viețuirii sale și-a procurat o grapă (oblu) de fenațe, o mașină mică de sămănat și săpat cucuruzul, un trior (de ales grăul) și a plănuț cumpărarea unei mașini de sămănat.

Toate aceste tovărășii au fost împărțite cu ajutoare bănești în sume mai mari sau mai mici de comisiunea economică a comitatului. (Va urma.)

Timpul sădirii pomilor.

Pomii și altoii de ori-ce soi u pot fi sădiți în două rinduri peste an: *primăvara* îndată-ce dă căldura și țărna scoasă de cu toamnă este svântată binișor, sau *toamna*, cu începere din Octomvrie și până în ajunul brumei.

Când e mai bine: primăvara sau toamna? Răspunsul atirună mai ales dela felul pământului.

Unde pământul este rece, trândos, bântuit de umezeală și expus la înghețuri adânci și cu deosebire la vânturi aspre, săditul se amină până în primăvară, de-asemena unde rigolarea se face de cu toamnă sau peste iarnă. Încolo săditul se va face prin Octomvrie sau Noemvrie.

Între foloasele sădirii de cu toamnă se numără: Țărna se străcură cu apa de ploaie și de zăpadă (neauă) și umple astfel toate golurile, care ar fi mai rămas printre rădăcini, venind cu acestea în nemijlocită atingere. În ajunul iernii și apoi primăvară, deodată cu începerea căldurii, se ivesc numeroase rădăcini subțirele (mustațe), care ele mijlocesc prinderea și nutrirea pomului. Gerul înfânează pământul mai deasupra, înlesnind răbaterea aerului și disolvarea (topirea) atât de priincioasă a materiilor nutritoare. Cu privilegiul săditului, rădăcinile sunt mai puțin expuse la uscăciune decât primăvara, când economii și așa au destule alte lucruri, care nu îngădue aminare.

În pământurile calde, uscăcioase și adăpostite, pomii se vor sădi în totdeauna de cu toamnă.

Desvătarea cailor de a mușca.

Contra năravului ce au unii cai de a mușca, vedem aplicându-se de regulă mijloace, care mai mult strică decât ajută.

Așa d. p. se înduplecă calul a mușca în aluat cât mai ferbinte. Urmarea e, că și-se opărește gura cumplit.

Un mijloc neasemnat mai practic este următorul:

Se disolvă (topește) în 1/2 litră de apă o bucată de „peatră vênătă“, de mărimea unei alune, turnând apoi „spirt de țipirig“ până-ce apa s'a limpezit. În ajunul lecurii se ia un burete (sponghe) mare de șters și după înmuierea în apă curată, se stoarce bine, apoi se adapă în leacul amintit. Buretele umflat se leagă de un arac sau bêt cam lung, așa ca să se desprindă cu înlesnire. Pe când amenință calul a mușca, buretele și-se vîră adânc în gură, trăgând aracul înapoi. Peatră vênătă are un gust metalic de nesuferit și țipirigul pricinuește usturime, așa că și trece calului poita de a mușca mai departe.

De altcum lecuirea se poate face și a doua-oară, cerend trebuința.

Stîrpirea rîmelor din vasele cu flori.

Pentru de-a nimici rîmele din vasele (oalele, răvarele, sasiile) cu flori luăm apă încălzită binișor, însă nu ferbinte, și udăm din greu pământul din vasele amintite până-ce apa se scurge în șiroaie. Căutând să scape de această căldură nefdatinată, rîmele și alte gânganii se reped înspre gura vasului, de unde cu înlesnire se pot nimici. Un alt mijloc este fertura gătită din coji verzi de nucă sau de foi de tăbac (tutun). După-ce s'a răcorit încâtva, fertura se toarnă în vasele cu flori. Un al treilea mijloc este următorul: Desfundăm bine găurile din fundul vasului, care se așează apoi în alt vas mai mare, umplut cam pe jumătate cu pământ umedos și bogat în frunze aproape cu totul dobite. Rîmele miroasă pământul priincios lor și se furîșează repede prin găurile înspre vasul cel mare, unde se pol stîrpi cu înlesnire.

Mijlocul cel mai nimerit este și rămâne să preîntîpinăm încuibarea rîmelor în vasele cu flori. Drept-aceea, când cu așezarea florilor în vase se purtăm grije nu cumva pământul ce-l punem să fie molipsit cu rîme nici să nu punem vasele de-adreptul pe pământ.

Măncați lapte din greu!

Laptele este mai ușor de mistuit și mai priincios sănătății decât ori-care altă mănecare, pe lângă că e foarte nutritor și cuprinde toate materiile, de care trupul are trebuință. Dovadă sugătorii de obicei foarte groși și sănătoși, deși se hrănesc numai sau mai numai cu lapte. O altă dovadă sînt țeranii atât de puternici din Svedia, Norvegia, Arabia și c. l., a căror hrană, aproape singură, este laptele. Foarte ușor de mistuit este cu deosebire laptele femeesc. Urmează laptele

de capră, de vacă și în sfîrșit de oaie. Din 100 copii alăptați la sin au murit și mor 8, din ceialalți 30.

Nicăiri lapte mai bun și mai ieftin ca în satele noastre. Țeranii nostri deci ar purcede înțeleptește deprinzându-se a mănca înșiși și a da copiilor lapte cât mai adese-ori.

Decât lapte nefert, care adese cășunează strînsuri și boale grele chiar, mai bine lapte fert, care priește ori-și-cui.

Varul nestîns contra putrezirii cartofilor de iernat.

După-cum se știe, varul nestîns absoarbe (sbea) umezeala cu lăcomie. Când cu punerea la iernat în pivniță, unii economi îndatinează a înzestra grămada de cartofi (crumpene, picioici, baraboi) cu bucăți de var nestîns de mărimea pumnului. Pentru de-a nu veni în atingere nemijlocită cu cartofii, bucățile de var se pun într'un sac, care se așează în mijlocul grămezii, sau se îmbojesc cu un strat subțire de paie, găteje, pleavă și așa m. d. Cartofii astfel păstrați rămân uscați și sănătoși.

Alegerea nucilor sterpe.

Prin amestecarea într'un ciubăr cu apă, nucile bune se duc la fund, ear cele vermănoase și mult-puțin sterpe plutesc deasupra sau tind a se cobori cu încetul. Pescuind în grabă nucile plutitoare, dobândim fructe îndeplin coapte și simburoase, cari se pun la iernat.

Scrisul cu cerneală pe lemn.

Se ivește une-ori trebuința de a scrie cu cerneală (negreală) pe lăzi, buți sau alte obiecte de lemn, d. p. când cu trimiteria pe calea ferată. În scopul de a împedeca scurgerea și reslătirea cernelii, n'avem decât să frecăm lemnul cu reșină pisată.

Limpezirea oțetului.

Se toarnă în vasul cu oțet spuma a 3—4 albușuri de ou și „hărtie de filtrat“ (străcurat) tăiată mărunt. Vasul să fie mare. Peste câteva zile oțetul se străcură prin o pânzătură cam deasă și se trage în sticle. Cu chipul acesta, oțetul devine limpede, ori-cât de turbure ar fi fost.

Cleiu curgător.

Să încălzesc 8 părți de „gumă arabică“ cu apă, adăugând 4 1/2 părți de ulei (oleiu, oloi) de în fert. Pe timpul ferberii, care ține câteva minute, se mestecă neconținut.

Știri economice.

Comitetul „Reuniunii române agricole din Sibiu“ a ținut la 26 Octombrie n. a. c. o ședință, în care a hotărât următoarele: S'a primit de membri noi ai Reuniunii domni: *Ioan Moța*, colaborator la „*Foia Poporului*“, *Aureliu Stoica*, asistent de inginer de comasațiune, ambii din Sibiu, *Ioan Mihaiu*, econom în Tilișca, *Oprea Hașigan*, *Ioan Șteflea* și *Vasilie Dădărlat*, toți economi în Săliște și *Antoniu Gherman*, econom în Aciliu. Comitetul reuniunii încă în 5 August a. c. a rugat pe înaltul ministru r. u. de agricultură să ajutore reuniunea cu 100 fl. din care să se facă premii la expoziția de poame din Săliște. Înaltul ministru prin rescriptul din 21 Septembrie c. rescrie, că după-ce nici budgetul ce-i stă la dispoziție nu-i îngăduie deoparte, ear' de alta după-ce în anul acesta a dăruit reuniunii cuptorul de uscat poame, sistem „*Cazenille*“ (așezat în piața din Săliște) nu poate încuviința rugarea. S'a hotărât să se publice în foile noastre și în traducerea română anunțul ministerial despre soiurile de viță americană dimpreună cu prețul lor, viță ce se vinde din pepinierele de stat. — Comitetul a luat cu recunoștință la cunoștință stăruința dlui I. Maxim, propr. în Avrig, care în fruntea alor 12 Avrigeni, a înființat acolo o „*tovărășie agricolă*“, care și-a cumpărat până acum o mașină de sămănat. — Hârtia vicecomitelui din Sibiu despre primirea alor 7 elevi pro 1894/5 la școala de agricultură de model a comitatului Sibiu; apoi hârtia aceluiasi despre ținerea la 27 Octombrie c. a examenului cu elevii (școlari) dela economia de instrucțiune din Rășinari, ce a stat sub conducerea neuitatului I. P. Barciamu, după-ce toate acestea au fost publicate în foi, s'au luat la cunoștință. Dl D. Broștean, din Timișoara dorind să încerce înființarea unei reuniunii române de agricultură în comitatul Timiș, a cerut statutele reuniunii noastre, care i-se trimit. Rescriptul ministerial despre un morb a viței de viie cunoscut în Franca sub numele de „*gambose bacillaire*“ și despre îngrijirile de luat împotriva răspândirii lui, se publică în foile noastre. — S'a luat la cunoștință, că biuroul s'a adresat către comisia economică comitatensă, ca să ne împărtășească și pro 1895 cu ajutor în bani, din care să se cumpere în primăvară sămânță de ierburi de nutreț, care să se dăruiească membrilor reuniunii; mai departe, că s'a înaintat o rugare către direcțiunea școalei vinicole din Ménes, pentru a ne dăru în primăvara viitoare cu sămânță de viie. Secretarul face raport, că expoziția de poame și de vite s'au ținut amăsurat programelor statorite, în o ședință de mai înainte și că se așteaptă raportul secretarilor juriului expozițiilor. S'au hotărât mai departe, că biuroul să ceară dela înaltul ministru și pentru anul 1895 pădureți de meri, peri, cireși, pruni etc., care apoi să se împartă între membrii reuniunii. Raționiniile pro 1893 prezentate de cassarul dl P. Ciora, s'au revăzut și s'au aflat de bune, ear' cassarului s'a dat absolutul. — Raportul general despre activitatea comitetului în 1893, compus și cetit de secretarul reuniunii dl *Victor Tordășianu* s'a primit și s'a hotărât să se tipărească în 450 exemplare, având a se împărți între membrii reuniunii. Raportul îl vom publica și noi în întregimea lui. Se hotărăște, ca adunarea generală, în care comitetul are să-și dea seamă de lucrările săvârșite în 1893, să se țină Marți în 1/13 Noembrie în casa comitatului la oarele 11 din zi. Această adunare va fi interesantă, mai ales, că se va alege comite-

tu pe un nou period de 6 ani. În cele din urmă s'a luat la cunoștință raportul dlui N. Hențu, din Săliște, despre cuptorul de uscat poame sistem „*Cazenille*“ și i-s'a primit șotelile de zădărit. (În un număr de mai târziu vom da o descriere despre acest cuptor.)

Apucătură bănoasă. Din sticlă și petri străvezii ieftine se plăsmuesc diamante, care seamănă de minune cu diamantele adevărate (veritabile) atât de scumpe. Voind să atragă obșteasca luare aminte, un neguțator din New-York (cet. Niv-Iork) a expus într'o vitrină (fereastră mare) 2 diamante de aceeași mărime și formă. Pe tabla din dos era scris cu litere mari: „Care este adevărat?“ În scopul de a știrici adevărul, sute de oameni se perindau în lăuntru și mulți s'au simțit înduplecați a prinde rămășag. Amândouă diamantele erau veritabile, numai cât neguțatorul a făcut treburi bune, mulțumită apucăturii sale atât de istețe.

Producțiunea de zăhar în Ungaria. Pentru năpii (sfeclele) de zăhar timpul de estan n'a fost tocmai priincios. În Ungaria de mează-zi negurile au cășunat multă stricăciune, sa că pe un jugăr cat. abia s'au făcut 40—50 măji metrice (1 m.m. = 100 chilgr.) Așa fiind, mulți întreprinzători, care voiau să înființeze fabrici noue tocmai în aceste părți, se codesc și vor rămâne în așteptare.

Producțiunea de estan a napilor de zăhar a fost slabă în Ungaria peste tot. Ea se urcă la abia 10 milioane măji metr., cu vre-o 30 la sută mai puțin ca anul trecut. În aceeași măsură va scăde și producțiunea zăharului și va trebui să se aducă din străinătate mai mult zăhar ca altă-dată. Anul trecut s'au importat (adus) 311.812 m. m.

Spesele pentru regularea rîurilor în Ungaria. Din 1867—1893 s'au spesat în total 62.451.369 fl. Jumătate din această sumă s'a spesat pentru regularea Dunării, vre-o 20 milioane fl. pentru Tisa, 5,800.000 fl. pentru Criș, 1,800.000 fl. pentru Drava, 586,267 fl. pentru Sava, 491.398 fl. pentru Timiș, 409.831 fl. pentru Bodrog, 290.629 fl. pentru Murăș, 211,660 fl. pentru canalul francisc, 108.829 fl. pentru Culpa și 1,400.000 fl. pentru riuri mai mici.

Iuteală și putere. Chitul (balena), un fel de pește sugător de o mărime a ceea neîntrecută cu așa repezițiune înoată prin apă încât ar încungiura globul pământesc în linie oabă în numai 14 zile.

Peștele-lance (narvalul) e în stare să găurească coastele (păreții) unui vapor cuit-rasat (ferecat) de răsboiu cu grozava lui armă din vârful botului.

Băi de aur în Bănat. Cetim în „*Foia Diecesană*“ din Caransebeș, că un consortiu (tovărășie) din Budapesta a cumpărat dela societatea căilor ferate de stat austro-ungare băile de aur și de argint, care se întind între Bocșa-montană și Dognecea pe un teren de vre-o 2 mil. stângini pătr. Lucrarea în aceste băi se va începe cât mai curând.

O nouă baie de cărbuni. Din Caransebeș se scrie, că baia de cărbuni din dea-

lul Breget lîngă valea *Ieșelniței* aflată din întemplantare de un țeran, este foarte bogată în cărbuni de peatră de cel mai bun soi. Societatea căii ferate austro-ungare a cumpărat această baie cu suma de 250.000 fl.

Nouă cale ferată. Pentru calea ferată de clădit între *Sân-miclăușul-mare* — *Măcău* — *Vasarheiu*, reprezentanța comunei *Sân-miclăușul-mare* în ședința sa din urmă, a încuviințat 100.000 fl., prin care sumă s'a asigurat clădirea amintită.

Știre personală. Dl *Victor V. Roman*, din Sibiu, absolvent al școalei de agricultură dela *Herestreu*, lîngă București, a fost numit șef de exploatație și profesor la școala de agricultură din Roman.

Tîrgurile de țeară în Apoldul-de-sus, comitatul Sibiiului, se vor ținē în viitor la 19 Martie și 19 Noembrie căl. nou, ear' nu la 11 Decembrie ca mai înainte.

Fabrica de fer din Unedoara. La această fabrică se va clădi o a patra topitoare, care singură va produce cât celelalte trei laolaltă.

Importul de grâne în Europa. Dela 1 August până la 10 Octombrie a. c. s'au importat în Europa 21,805.100 hectolitre de grâu și anume cam 10 mil. din America, 7 mil. din Rusia, 1½ mil. din India-resăriteană, 2½ mil. din Argentina și 319.000 din Australia.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 222. Am în moară mulți cloțani, care găuresc sacii cu bucate și care acum s'au dedat a mânca și pui de găină. Vă rog să-mi răspundeți în „*Foia Poporului*“, cum s'ar pute stîrpi?

Nic. Gergel.

Răspuns amănunțit afii cetind „*Economul*“ a. c. nr. 16 și 23. În nr. viitor vom descrie un mijloc, pe care-l ținem de cel mai bun atât contra șoarecilor cât și cloțanilor.

Întrebarea 223. Vă rog să-mi recomandați în foia noastră un mijloc contra păduchilor de frunze, care strică trandafirilor și altor flori din oale.

Mărioara B.

Răspuns. Fiindcă nu bucuroș repețim lucruri odată tipărite, te sfătuim să cetești răspunsul la întrebarea 73 din „*Economul*“ a. c. nr. 8, unde afii întocmai ce dorești.

Întrebarea 224. Am fost cumpărat acum doi ani un portocal altoit, căruia în iarna trecută i-a mers rău, căzându-i o parte a frunzelor și toate florile, așa că n'a rămas măcar un singur fruct. Peste vară s'a recules bine. Pe semne, a fost prea caldă odaia de lîngă bucătărie, unde iernase.

V. G—u.

Răspuns. Portocalul cere pământ gras și fraged. Pe fundul vasului se pune un așternut de hârbulețe. Ar trebui iernat la un loc uscat și nu prea luminos, unde domnește o temperatură de numai 2—4° R. Iarna apă puțină, vara multă.

În librăria „Institutului tipografic“ se află de vânzare **Călin-
darul Revistei „Lumea Ilus-
trată“** pentru anul 1895 cu prețul de fl. —.65 cu trimiterea postal fl. —.70.

Betia

se vindecă prin Antibetin, întrebuințat cu rezultat strălucit în o mulțime de ca-
suri. Nenumărate mulțumite primite
dela cei vindecați se trimit franco la
cerere. Fiind fără ori-ce gust, se poate
da pătimașului de beție și fără știrea lui.
1 dosă 2 fl. 20 cr., 1 dosă dublă pentru
morbul învechit, 4 fl. 40 cr. trimițându-se
suma din urmă și se trimite franco în
toate țările. Se capătă la farmacia „La
Vultur“, Lugoj, nr. 112, Bănat.
(2787) 2—8

Institut Tipografic T. L. Albini în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călin- darul Poporului

pe anul comun

1895.

Cuprinsul: Călin-
darul astronomic și bise-
ricesc, cu povețe economice pe fiecare lună. —
Cronologie pe anul 1895. — Genealogia dom-
nitorilor europeni. — Posta. — Corespondența
telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și
vechi. — Scara timbrelor. Autoritățile biseri-
cești române din Ungaria și Transilvania. —
Văduvele, de Delavrancea. — Moțul și
Domnul, de Ioan Vesa, învețător. — *Eco-
nomic*: Ceva despre stîrpirea omidelor; Sirop
de smeură și de cireșe. — *Poesii*: Cu flori
cu ramuri verzi, (Dedicație martirilor noștri)
de P. Dulfu; Lupta vieții, de G. Coșbuc. —
Partea hazlie: Oala cu lapte; Anecdote; Răs-
puns incurcat; Ghicitori. — Tîrgurile din
Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. —
Inserate.

Numai 20 cr. exemplarul.
Cu trimiterea pe postă 23 cr.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

A doua edițiune

din

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române de agricultură din
comitatul Sibiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

CAROL F. JICKELI,

negustorie de fer în Sibiu

representanță și deposit de mașini agricole

dela

Clayton & Shuttleworth.

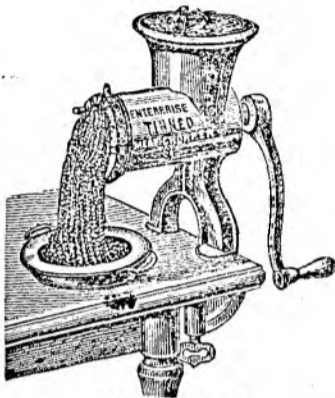
Mașini veritabil americane
de pisat carnea

[2493] 1—4

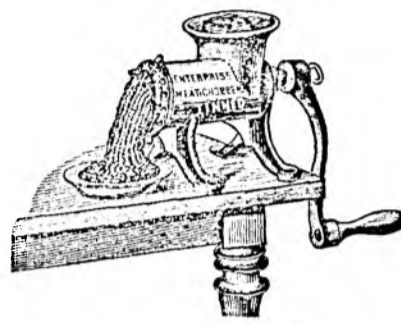
Enterprise

Nr. 5	10
pișează într'un minut	1/2 1 chlgr.
1 bucată	4.— 6.—

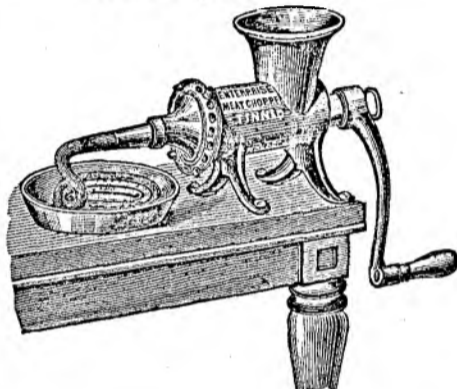
Nr. 12	22
pișează într'un minut	1 2 chlgr.
1 bucată	5.70 9.50

Forma 5 și 10.

Forma 12 și 22.

Mașinile americane de pisat carnea
Enterprise

se pot întrebuința și la umplutul cărnaților. Spre
scopul acesta se delătură cuțitul și discul dela des-
chizeture înlocuindu-se prin pâlnia (tolcerul) de umplut
cărnații, precum arată ilustrația de alături.

Pâlnii (tolcere) pentru umplutul cărnaților:

Nr. 5	10	12	22
diametru 15, 18, 20 mm.	1 buc. fl. —.25	— .25	— .30 — .35

Amnare magnetice (Diamant)

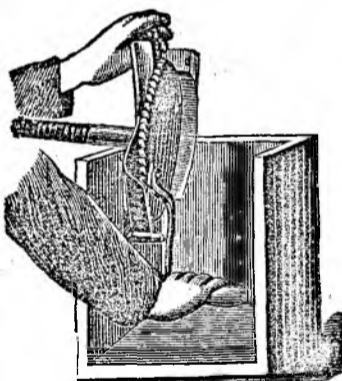
Nr. 99 cu mâner de corn de cerb
lungimea întreagă 36 cm. 1 bucată fl. 1.60

Nr. 83 cu mâner de cusitor
lungimea întreagă 29 cm. 1 bucată fl. 1.50.

Nr. 123 cu mâner de cusitor lungimea întreagă 19 cm. 1 buc. 60 cr.

Sfârmitor de cucuruz

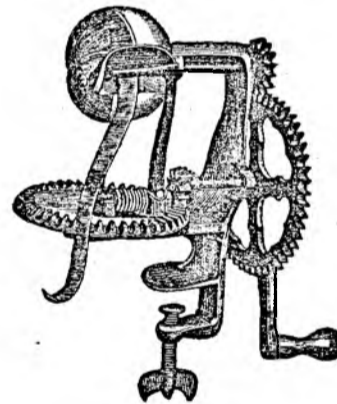
Cumpărându-se 9 bucăți se dă a 10-a
bucată gratuit.

1 bucată fl. 1.40.

Cumpărându-se 9 bucăți se dă a 10-a
bucată gratuit.

Mașină de curățit poamele

1 bucată fl. 2.—.

Epistolele mă rog să se scrie românește.

G2.

Un mijloc de casă probat de mai mulți ani.

[482] 34—45

Gichtfluidul lui Kwizda

Fricțiune întăritoare înainte și după ture mari.

Gichtfluidul

Prețul unei sticle 1/1, 1 fl. v. a.

Gichtfluidul

Se poate căpăta

lui Kwizda

Prețul unei 1/2, sticle 60 cr. v. a.

lui Kwizda

în toate farmaciile.

Gichtfluidul lui Kwizda

Depositul principal: Farmacia cercuală Korneuburg.

Bazarul vienez de coroane

Viena, V/I Rüdiger-gasse Nr. 1, Blumenhaus,

este una dintre cele mai solide și mai plăcute firme din monarchie, unde se pot comanda cei mai necesari articoli, toți cu 1 fl. Fiecare obiect are valoare îndoită, costă însă numai 1 fl.

1 florin sau 2 coroane fiecare bucată.

Oroloage de buzunar
regulate precis, recunoscute ca de cea mai excelentă calitate, cu mecanism-remontoir veritabil, neperitor, de argint, metal lustruit, precum și de argint probat de 13 loți, admirabil lucru, foarte frumos gravate, cu sticlă de cristal, cu aparat de secunde și arătătoare, toate se trag la mâner fără cheie și ajustate splendid cu toate inovațiunile tehnicii moderne de arta orologeriei, regulate precis foarte punctual, se capătă în 4 sorte.

Numai fl. 3.
fl. 3. un orologiu remont. de buzunar, de nickel, dela Chicago cu arătător de secunde, cu werk precis regulat.

- fl. 4. Un orologiu remont. de nickel, fin de prima cal., construcț. cea mai excel. și mai punctuală cu minutar. fl. 4.
- fl. 5. Un orologiu remontoar de nickel cu capac dublu și werk regulat precis. fl. 5.
- fl. 6. Un orologiu remont. de buzunar, de aur amer., cu trei capace, fin aurit, abia se deosebește de aurul verit., gravat frumos și punctual regulat. fl. 6.
- fl. 7. Un orologiu remont. de buzunar, de argint veritabil, cu coverișe fin gravate, precis regulat. fl. 7.
- fl. 9. Un orologiu remont. de buzunar, de argint veritabil, cu capac dublu, fin gravat și precis regulat. fl. 9.
- fl. 12. Un orologiu de buzunar, anker remontoar de argint veritabil cu 15 rubine, merge precis. fl. 12.

Toale de cai
Numai fl. 1.65
pro bucată.

3600 splendide așa numite
Toale de cai

se vor vinde cât mai iute pe prețul jumătate, după ce furnisistat. Aceste splendide toale de cai sunt 190 cm lungi late, provăzute cu margini vârgate, groase ca o scândură, durează ca un cojoc, și costă acum, cât ține provizoriu bordure bogate pro bucată

I-a cal. economie fl. 1.65. II-a cal. domnești fl. 2.50. III-a cal. fl. 3.18

1 florin sau 2 coroane bucată.

1 orologiu de bronce ce merge regulat, cu garanță 1 fl.	1 lanț de orologiu din aur artificial cu acățătoare 1 fl.	1 inel din aur-douăle cu petri 1 fl.	1 medalion din aur artificial, cu petri 1 fl.	1 brățar dela expoziția din Paris 1 fl.	1 medalion de inimă din argint veritabil, probat 1 fl.
Cușmă de iarnă din peluș de Persia, cu vată călduroasă. 1 fl.	1 pălărie bărbăt. din păslă moale foarte țiuătoare 1 fl.	4 cravate hărbătești fiecare în altă formă și culoare, foarte fine 1 fl.	1 păreche mănuși călduroase pentru iarnă, din lână 1 fl.	1 jachetă de lână pentru dame și bărbați 1 fl.	1 păreche pantaloni de lână (sistem Jäzer) pentru domni 1 fl.
1 cămașe bărbătească, foarte fin gătită, albă ori colorată 1 fl.	1 păr. ismene bărb din pânză de casă bine lucrate 1 fl.	6 păr. ciorapi bărb. într'o culoare ori cu vârgi frumoase 1 fl.	3 păreche ciorapi fem. într'o culoare sau cu vârgi frumoase 1 fl.	1 corsetă cuirasată, fason parisian, foarte durabilă 1 fl.	12 batiste, cu margini colorate, chivite 1 fl.
1 cămașe femeiască din șifon ori în cu broderii 1 fl.	1 corsetă de noapte din șifon cu broderie fină 1 fl.	1 păreche ismene fem. din șifon, cu broderie fină 1 fl.	1 sucnă călduroasă, cu brodure 1 fl.	3 șorțuri de casă, mostre frumoase și moderne, veritabil de spălat. 1 fl.	1 șorț de lister, calitate bună, caro, chivit, 3/4 de mare 1 fl.
1 jachetă de dame din creton francez lucrată 1 fl.	1 haină de iarnă gata pentru copii dela 1—3 ani 1 fl.	1 covor de pat din stofă de jute desin frumos 1 fl.	1 cearcăfă de tot mare și gata 1 fl.	6 merindare de in, mari și tari 1 fl.	6 ștergare, calitate bună, caro, chivite 1 fl.
1 față de masă bună damast alb ori colorată 1 fl.	6 serviette pe deplin de mari, albe ori colorate 1 fl.	1 năframă de mătăasă 1 cot de mare și în orice culoare 1 fl.	3 batiste de mătăasă de Lyon, în mai multe colori 1 fl.	1 eventail cu zugrăvire artistică, foarte frumos 1 fl.	1 năframă mare călduroasă pentru dame, 3/4 de mare 1 fl.
1 pipă din spumă de mare artificială 1 fl.	1 spiț de țig-ră spumă de mare veritabilă cu chichlibar 1 fl.	1 pipă pentru burghezi, spumă de mare artificială cu verșea cu tot 1 fl.	1 aparat de foc, aprinde însuși cu ințea fulgerului 1 fl.	1 portmonen tot din pele cu încheietoare 1 fl.	1 portmonen pentru bani și documente 1 fl.
1 lămpăș cu o lumină intensivă 1 fl.	1 șatulă de cusut de mătăasă cu scule de cusut 1 fl.	1 album pentru fotografii, foarte fin 1 fl.	1 briciag cu 4 tășuri, cu aparat pentru scoaterea dopurilor. 1 fl.	1 crucifix din metal topit, nu se poate sparge 1 fl.	1 oglindă de părete 3 cm. de mare, în cadru de nuc 1 fl.
6 linguri de supă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	6 furculițe frane din argint de Phönix veritabil 1 fl.	3 cuțite de masă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	12 lingurițe de cafea din argint de Phönix veritabil 1 fl.	1 lingură mare de supă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	2 feșnice de salon argintărite fin, formă frumoasă 1 fl.
1 țiuătoare de zăhar splendid argintărită și fină 1 fl.	1 moară de cafea cea mai bună construcție, durabilă 1 fl.	6 tase de cafea calitate bună neperitoare 1 fl.	Împărățul și Împărăteasa, 2 frumoase figuri de decorațiune 1 fl.	3 broșuri de dame în mostre deosebite 1 fl.	1 briciu, tăiș englez veritabil, foarte ascuțit 1 fl.

Numai fl. 5.75 costă o bucată întreagă de 30 coți, de pânză de casă excelentă, trainică, solidă, de calitate lată.

Numai fl. 6.25 costă o bucată întreagă de 30 coți de haine de pat din Sternberg, prima calitate, bună de spălat în toate colorile, foarte trainică.

Numai fl. 5.50 costă o bucată întreagă 30 coți, prima calitate oxford, în toate colorile, soiu trainic, pentru cămași și rufe de casă

Numai fl. 5.50 costă o bucată întreagă 30 coți, calitate excelentă pentru cămași Schifon, fină ca cea din in, foarte bună și trainică.

1 păreche pantaloni de iarnă pentru bărbați, făcut elegant în toată mărimea 2 fl.	2 florini fiecare bucată.	1 serviciu din porcelan de cafea pentru 6 persoane, 15 bucăți, 2 fl.
1 jachetă pentru domni și dame în orice mărime. 2 fl.		1 pelerină de iarnă din lână 3/4 mare, groasă călduroasă 2 fl.
6 metri de covoare, sortă bună, cu brodură colorată 2 fl.		1 stampilă de cauciuc cu orice nume, împreună cu culoare 2 fl.
1 covor pentru așternut, înaintea patului, frumos lucrat 2 fl.		1 lanternă magică pompoasă cu figuri mari și cu instrucțiune 2 fl.
1 perdea modernă pentru ferestri de jute sau dantele 2 aripi complete 2 fl.		1 plapomă excelentă și bună, lucrată în culoare vânăță și roșie 2 fl.
1 tacâm de masă pentru 6 persoane, 1 pânzătură, 6 serviette fine 2 fl.		1 cușmă fină pentru domni 2 fl. 1 muff pentru dame prima calitate 2 fl.
1 bucată pânză garn. 3/4 lată 7—8 metri lungă, deasă 2 fl.		1 cămașe de flanel pentru domni în toate colorile, foarte călduroasă 2 fl.
3 bucăți cămași de oxford pentru lucrători foarte trainic lucrată 2 fl.		1 batistă de Lyon veritabilă de mătăasă, în orice culoare 2 fl.
1 blusă de dame modernă din satin fin, mustra cea mai nouă 2 fl.		1 păreche de feșnice de salon Alpacca, mare, elegant 2 fl.

Pentru atențiune: Comande în scris se trimit în 24 ore, cu rambursă postală sau trimițându-se banii înainte, mărfurile, eare nu convia se pot înănta schimba, sau banii se trimit înapoi prin firma:

Wiener Kronen-Bazar FEKETE in WIEN V., Rüdiger-gasse Nr. 113.